

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 6. De circumstantia, Vbi, seu loci,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

cato, tanquam ex causa sufficienti, quod non potest facile à peccatore, prævideri: ut patet de penis inferni, quas infideles peccantes ignorant: nullum autem detur nocivum alteri illatum, quod ex peccato inferentis sequatur per se, tanquam ex causa sufficienti: quin simul possit cum peccato ipso facile prævideri.

Secundum discrimen est, quod cum vix quisquam soleat esse negligens in procurando commodo vel in fugiendo incommodo proprio, iuxta illud ad Ephes. 5. Nemo vnam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fovet eam:] nocivum proprium censetur omnino euenire præ intentionem. Cuiusmodi sæpe soleat homo negligens esse in cauendis alienis damnis, nocivum autem alienum censetur interpretatiue intentum. Tertium discrimen est, quod bonorum nostrorum, in quibus nobis ipsis nocemus, sæpe domini sumus; non item bonorum aliorum, in quibus ei nocemus. Quæ discrimina occasione dederunt D. Thomæ, diuersum statuendi de nocivitate dato alteri, & de nocivitate sibi ipsi illato: nimirum illud, etiam si præuisum non sit nec intentum, aggravare peccatum illud ex quo per se consequitur: illatum autem sibi, si nec præuisum nec intentum fuerit, non aggravare peccatum, ex quo per se consequitur.

38. Aduerte autem interdum hæc discrimina cessare: ut cum nocivum proprium potuit facile prævideri, interuenit que negligentia in eo cauendo, quæ solet in cauendo alieno: ipsumque illatum est in bonis quorum non sumus domini: nempe in vita, sanitate, aut id genus aliis. Quod quando contingit, tunc nocivum sibi, perinde ac alteri illatum etiam non præuisum, nec intentum aggravat peccatum illud, ex quo per se consequitur. Hinc enim gulosus comedendo cibos, ex quibus sanitati suæ plurimum nocivum adfert: & in dignitate constitutus committendo peccatum ex quo sequitur infamia ipsius, peccat gravius quam si talia nocivum non sequeretur peccata ipsorum: quia uterque eorum facile potuit tale detrimentum prævidere: & perinde neglexit cauere, ac si alteri inferendum fuerit: sibi que nocuit in re cuius non erat dominus: si quidem sanitas & excellentia cui honor debetur sunt Dei dona, quibus homines non permittuntur abuti pro animi libidine.

Ceterum quod circumstantia quid, sit de illis quæ mutant speciem, ideo dici potest, quod peccato cuius est effectus, sæpe addat malitiam læsionis charitatis, & sæpe etiam violationis iustitiæ.

CAPVT VI.

De circumstantia Vbi, seu loci.

SVMMARIVM.

39. Circumstantia loci, quædam est loci sacri, quædam loci publici, & quis dicatur locus sacer.

40. Ratio cognoscendi in dubio, num locus sit sacer, an profanus.

41. Cur circumstantia loci sacri, aggravet peccatum mutando speciem.

42. Quando contingat talis aggravatio.

43. Cum talis non contingit, non deest alia, saltem venialis.

44. De aggravatione peccati ex circumstantia loci iudicandum non esse ex causa, sed ex effectu, declaratur exemplo.

45. Aggravatio peccati ex circumstantia loci publici.

39. **L**ocus, sicut alia quæ actum humanum circumstant, aggravat peccatum secundum conditiones ipsius, ex quibus habet ut magis rectæ rationi repugnet, ipsum ibi quam alibi perpetratum esse: inter quas conditiones duæ præcipue sunt, quæ aggravant mutando speciem. Altera est, quod locus sit sacer, ex cuius violatione sacrilegium nascitur; altera quod locus sit publicus, ex qua scandalum oritur.

De priori autem notandum est primò, per locum sacrum seu religiosum, ex Syluestro in verbo *Locus*, num. 6. significari illi qui auctoritate Papæ vel Episcopi, ad cultum diuinum deputatus est, iuxta illud quod habetur in cap. Ad hæc, De religiosis domibus: Religiosum locum esse, auctoritate Episcopi etiam ad usum hospitalitatis, deputatum. Vnde argu-

mento à maiori infert Syluester, nomine locorum religiosorum comprehenduntur templum, sacella, monasteria, etiam, ut ille addit num. 8. nondum consecrata. & in quibus non solum sunt diuina mysteria celebrata; dummodo fuerint deputata diuino cultui, auctoritate Pontificis primarium lapidem per se, vel per alium imponentis: comprehendunt quoque cæmeteria, ut in præced. num. 2. expressit; & numero 3. Oratorium constitutum auctoritate Episcopi, perinde comprehenduntur ac hospitale.

Quando vero dubium fuerit de Oratorio, vel hospitali, an sit locus sacer seu auctoritate Episcopi fundatus, idem auctoritate numero 4. & 5. admonet recurrendum esse ad præsumptiones ex circumstantiis talis loci: quarum alie possunt esse loci profani, & alie loci sacri. Illas autem ponit: esse Oratorium, vel habere Oratorium ædificatum in formam Ecclesiæ, in qua sit campanile erectum supra tectum: & campana, quæ ibi pulsatur cum celebratur: & altare in forma lapidea, hoc est, fixum: prout habere solent Ecclesiæ, & in quo publice celebratio fiat. Has verò ponit; non habere cæmeterium vel signum sepulture: institutionem illius, & dationem fieri per laicos, non requisita auctoritate Diæcesani: ex bonis illius, collectas solui communitati laicorum: regi per laicos: non habere campanile, vel campanam supra tectum. Itaque ex circumstantiis loci sacri, præsumitur locus sacer, & ex circumstantiis loci profani, præsumitur profanus. Quod si in idem concurrant aliquæ circumstantiæ loci sacri, & aliquæ loci profani, ex posterioribus ferendum est iudicium: ut hospitale, non debet ex eo solo censeri locus profanus, quod non habeat campanile supra tectum, vel habeat nomen alicuius laici, non alicuius Sancti: vel quod per laicos administraretur in temporalibus; si cum talibus, diuinum officium ibi horis constitutis fiat per Clericos, ac Missæ ordinariæ celebrentur. Hæc Syluester ex Archid. Aduerte autem obiter de monasterio, quod ista ratione sacri sit intelligi tantum quoad partes eius, quibus prædictæ conditiones loci sacri conueniunt: ut satis indicatum est à Nauar. in *Enchir. ca. 16. num. 3. sub finem*, cum resoluat peccatum in dormitorio illius commissum, non esse perinde sacrilegium, ac esset commissum in Ecclesia aut in cæmeterio.

Notandum est secundò, conditionem loci sacri propterea aggravare peccatum mutando speciem, quod peccare in loco sacro, specialem habeat repugnantiam cum recta ratione dicente, loca sacra non esse contaminanda, sed cultui debito prosequenda. Cum enim ex primo Decalogi præcepto debeamus vnum Deum colere; consequenter debemus & loca ei dicata, iuxta illud Matthæi 23. quicumque intraverit in templo, iurat in illo, & in eo qui habitat in ipso.] & cap. 21. Dominus mea domus orationis vocabitur; vos autem fecistis illam speluncam latronum.]

Notandum est tertio, quod ex Caiet. a 11. 2. & tom. 1. o. pusc. ille quest. 7. art. 1. & hic tract. 31. respon. 2. admittit Nauar. ad princip. cap. Consideret. De penis distinct. 5. num. 26. non omnia peccata in loco sacro commissa inducere nouam speciem ex circumstantia loci: sed solum ea quæ directe opponuntur sanctitati aut immunitati eius, ad quod locus est sanctificatus aut factus immunitis: nempe, ut ipse Caiet. interpretatur, quæ sunt contra sepulcrum, vel contra diuinum cultum, vel contra libertatem confugientium ad illum atque depositarum ibi rerum; sicut censetur esse, tum criminosa humani sanguinis vel humani seminis effusio; tum fornicatio, tum sepultura excommunicati non tolerati, aut tati lellis: quibus læet locus, prout Nauar. explicat in *Enchir. cap. 27. num. 251. & seq.* polluitur: & consequenter cultus diuinus, ad quem deputatus fuit impeditur: ex cap. Ecclesiis, De consec. distinct. 1. & cap. Proposuit De consec. Ecclesiæ: & cap. vnico eod. titul. in 6.

Censentur præterea, tum fornicatio, tum iureiuramentum, & secularium iudiciorum strepitus: in cap. Decet De immunitate Ecclesiarum in 6. ibi fieri seuerè prohibiti; tum etiam mercatus alique profana clamorosa, quæ de se impediunt cultum diuinum. Censetur quoque furum in tali loco commissum, non modo rei sacræ: sed etiam non sacræ ex cap. Quisquis 17. quest. 4. Quod intellige, dummodo securitatis causâ ibi deposita sit, ut tuta esset ob reuerentiâ loci sacri, cui Deus præsidet. Nam si non ob eam causam sit ibi posita,

non

non videtur mortale sacrilegium committi potius per tale furtum, quam per aliud mortale peccatum: quia non habet peculiarem repugnantiam cum loci sacri sanctitate: sed solum generalem, sicut omnia alia peccata mortalia.

Censetur porro ex tractatio eius qui confugit ad Ecclesiam, prohibita per cap. Inter alia De immunitate Ecclesiarum, & per legem Præsenti Cod. De iis qui ad Ecclesiam confugiunt. De qua re plurib. Syluest. in verbo *Immunitas per totum*: qui legendus est: vt & Nauarr. in *Enchir. cap. 23. num. 17. & alios sequentibus*. Quinimo vt idem Syluester notat, in verbo *Circumstantianum*. 4. ex hac circumstantia loci sacri quidam actus sunt peccata, qui alias non essent: vt si Iudex forenses strepitus exerceat, aut suspendi furem, aut proditorem capi plecti faciat in Ecclesia: aut si vir uxori reddat ibi coniugale debitum; nisi necessitas vitandi evidens periculum animæ alterius coniugum, tale quid exigat: prout habet idem author in verbo *Debitum coniugale*, num. 5.

43. Notandum est quartò, ex ea Caietani doctrina intelligi illud, quod Nauarr. consequenter attingit ad citatum princip. cap. Consideret, blasphemiam, periurium, inuidiam, aliàque peccata similia, quæ scilicet cum loco sacro non habent ante memoratam peculiarem repugnantiam, facta in Ecclesia non accipere sacrilegij speciem, de necessitate confitendam: idammodo facta non sint in contemptum loci sacri: sicut nec accipiunt ex eo, quod sint facta in Dei præsentia. Ea tamen venialiter saltem aggravari ex ipsa circumstantia loci sacri; etiam commissa tantum voluntate, vt argumento à minori ad maius colligi potest ex eo, quod Dominus post Matth. 21. Mar. 11. Luc. 19. è templo eiecit vendentes & ementes: sicut Beda toto 7. in posteriore homil. *Quadragesimali feria 3. post 1. Domini* colligit his verbis: Si Dominus nec ea volebat venundari in templo quæ volebat offerri; videlicet propter studium auaritiæ, siue fraudis, quod proprium solet esse negotiantium faciosus: quanta putas animaduersione puniret, si ibi inuenisset aliquos risu vel vaniloquio vacantes, aut alij cuiuslibet vido mancipatos. Si enim ea, quæ alibi liberè geri poterant, Dominus in domo sua geri non patitur: quanto magis ea, quæ nusquam fieri licet, plus celestis iræ merentur, si in ædibus Deo sacratis agantur.

44. Notandum est quintò *Fumus in Armilla*, verbo *Immunitas num. 23.* ex proposito Domini, auctoritate, cum Caler. damnare peccati mortalis eos, qui in fixo certoque loco templi sedentes, exponunt imagines & candelas venales. Sed cum Angelo in verbo *Immunitas num. 9.* contrarium teneri possit: dato quod absit scandalum, nec per strepitum impediatur diuinum officium; præsertim si tales personæ à Pasto-ribus vel Theologis non moneantur de aliquo præcepto, p quod tale quid sit illicitum, sed sinantur id agere.

Notandum est postremò, quod in loco cit. attingit Nauarr. illa quæ dicuntur de aggravatione peccati ex circumstantia loci sacri mutando speciem, non esse spectanda ex parte causæ efficientis, sed ex parte effectus: ita vt ille qui in Ecclesia proponitur occidere hominem extra Ecclesiam, non committat peccatum diuersæ speciei ab eo quod committeret idem proponendo extra Ecclesiam. Is verò qui extra Ecclesiam proponit hominem occidere in Ecclesia, peccet peccato & homicidij & sacrilegij.

45. De posteriore conditione, *loci inquam publici*, ad ea quæ in præcedente cap. 4. annotata sunt de scandalo, tantum addendum est peccatum cæteris paribus grauius esse ex eo, quod fiat in publico, aut coram pluribus, probari per cap. Nemo, 32. quæst. 4. Cum culpa dicitur tolerabilior esse si lateat: id est, vt glossa ad verbum *tolerabilior interpretatur*, malus peccatum esse peccare manifestè quam occultè. Sic enim, vt D. Tho. habet 1. 2. quæst. 73. art. 8. qui publicè fornicatur, plus peccat, propter plurimorum scandalum, etiam si hoc neque intenderit, neque prænderit. Cui scandalo aggravanti, obnoxij quidam sunt omnes peccantes publice; cū sicut ex vna oie morbida grex vniversus inficitur, ita etiam vno fornicante vel aliud quodcumque scelus committente, plebs vniversa polluitur; ex cap. Sed illud distinct. 45. maxime tamen Prælati, qui tot mortibus digni sunt, quot perditionis exemplaria admittunt; ex cap. Præcipuè, 11. quæst. 3.

CAPVT VII.

De circumstantia Quibus auxiliis, seu causa instrumentali; & Cur, seu causa finalis.

S V M M A R I V M.

46. Ex circumstantia Quibus auxiliis, augetur peccatum, tum per modum scandali, tum per modum iniustitiæ: & quo modo.

47. Circumstantia mali finis auget peccatum mutando speciem, & circumstantia boni finis illud minuit.

48. Quomodo sit accipienda talis diminutio, & quid ex ea sit consequens.

49. Ad circumstantiam finis, reducitur aggravatio peccati per effectum inordinatum quo perpetratur.

46. **R**atione instrumentorum, seu adiutorum quibus vitur quis in peccando, peccatum ipsius nunquam aggravatur, nisi per modum scandali, aut per modum iniustitiæ. Ac per modum scandali aggravatur, cum adiumenta ipsa inducunt alios ad peccandum; vt cum fidelis per infideles vexat fideles: tunc enim inducuntur alii ad blasphemandum & contemnendum religionem Christianam. Item cum per aliquos, aut cum aliquibus, peccat quis: quia tunc vel vitur auxilio, quod ei præstando alter peccat, vel ipse præstat auxilium alteri ad actionem peccaminosam, quam is sine ipso nõ exerceret: quod vtrumque includit inductionem alterius ad peccandum, vt quoddam scandalum actuum.

Per modum autem iniustitiæ ratione adiutorum peccando, aggravatur peccatum, quando aliquis, aut violenter cogit alterum ad ferendum sibi auxilium in perpetratione alicuius peccati: vt ad occidendum hominem, vel aliud scelus committendum: aut exercet peccatum suum inferendo vim alteri. Vnde id ipsum peccatum habere, vt cæteris paribus sit grauius, patet ex rapina quæ de se, propter apertam violentiam quam includit, grauior est, ex cap. *Pendale 14. quæst. 5.* quam furtum, quo res aliena occultè auferitur. Patet item ex eo, quod cæteris paribus grauius peccatum sit tenasse minis pudicitiam mulieris, quam solis blanditiis: siquidem hic non nisi contra castitatem, & illic contra castitatem simul & iustitiam peccatur. Quando autem hoc augmentum sit intra eandem speciem, & quando mutando speciem, non est difficile statuere ex distinctione scandali & iniustitiæ à reliquis peccatis. Nec plura de circumstantia causæ instrumentalis occurrunt dicenda.

47. De circumstantia finis vero, quam particula *Cur* denotat, quæ tradenda viderentur satis intelliguntur ex iam dictis, tum in præced. cap. 2. tum maxime in toto lib. 12. Quibus solum addendum est paucis; circumstantiam mali finis augete peccatum mutando speciem: quia vt obiectum, sic & finis speciem bonitatis vel malitiæ tribuit actui humano, ex D. Thoma in 1. 2. quæst. 18. artic. 6. eamque diuersam ab illa quam accipit ex obiecto, prout idem in sequen. art. 7. ex eo confirmat, quod actus, qui vnus eiusdemque speciei est ex parte obiecti, ordinari possit ad infinitos fines: qui nati sunt, sua malitia actum voluntatis inficere, illiq; suam peccati speciem tribuere.

Circumstantiam verò boni finis, minuit peccatum, iuxta illud quod in cap. Primum est 22. quæst. 2. statuitur. Mendacium quod nulli obest & prodest alicui: vt mendacium eius qui mentitur nolens prodere alicui ad mortem ab hoste quaesitum, minus malum esse eo mendacio, quod committitur sola mentiendi fallendique libidine. Item iuxta illud quod in cap. Mihi autem, ead. quæst. dicitur non ita peccare, qui consulendi, quo modo illum qui voluntate non cendi mentitur. Neque est quod opponas ex cap. Fortè 14. quæst. 5. eum qui furatur à diuicibus vt tribuat pauperibus, nõ modo peccare: sed etiam totum tribuendo pauperibus quod abstulerat, addere potius peccatum quam minuere. Nam inde tantum sequitur: quia peccatum est, res aliquas furto ablatas in cleemofynam largiri; plus largiendo non minui, sed potius augeri tale peccatum: non quidem ex circumstantia finis, sed ex circumstantia obiecti, hoc est, ex maiore qualità rei alienæ.

Cæterum